

Міжконфесійні відносини:

**анотований бібліографічний список
2019. – Вип. 3. – 8 с.**

<http://nplu.org/article.php?id=423&subject=3>

1. Брусенський О. Релігійні громади і влада: втручатися не можна співіснувати ... / Олександр Брусенський // Демократ. Україна. — 2019. — 22 лют. (№ 8). — С. 3. *Подано інформацію, що 2019 року на Полтавщині поки лише одна православна громада — у селі Устивиця Великобагачанського району — 10 лютого ухвалила рішення про перехід до Православної церкви України (ПЦУ). Розглянуто готовність релігійних громад УПЦ МП на Полтавщині виконати у встановлені строки вимоги Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про свободу совісті та релігійні організації" щодо назви релігійних організацій (об'єднань), які входять до структури (є частиною) релігійної організації (об'єднання), керівний центр (управління) якої знаходиться за межами України в державі, яка законом визнана такою, що здійснила військову агресію проти України та/або тимчасово окупувала частину території України». Як відомо, закон зобов'язує такі релігійні організації протягом чотирьох місяців внести передбачені зміни до своєї офіційної назви та до свого статуту. Текст:* <http://www.dua.com.ua/community/item/4916-religijni-gromadi-i-vlada-vtruchatisya-ne-mozhna-spivisnuvati.html>

2. Ветрова И. Спецслужбы России запугивают священников и нападают на храмы УПЦ Московского патриархата / Ирина Ветрова // Факты и коммент. — 2019. — 21 – 27 февр. (№ 7). — С. 2. *Подано тези виступу на брифінгу 18 лютого у Києві голови Служби безпеки України Василя Грицака. Він проінформував, що російські спецслужби спільно з "Міністерством держбезпеки ДНР" склали перелік 20 об'єктів, що відносяться до Української православної церкви Московського патріархату, на які планують здійснити*

напади. Для цього шукають виконавців на місцях, обіцяючи їм гроші. Василь Грицак зазначив, що напади на культові споруди Московського патріархату були організовані з території окупованого Донецька. Між тим, Православна церква України готується стати більш відкритою до парафіян, а деякі правила відвідання храмів відмінять. Про це повідомив митрополит Київський і всієї України Епіфаній.

3. Закон про перейменування УПЦ МП оскаржили в КСУ // Юрид. вісн. України. — 2019. — 1 – 7 лют. (№ 5). — С. 5. Подано інформацію, що сорок дев'ять депутатів Верховної Ради оскаржили в Конституційному суді закон, який зобов'язує УПЦ Московського патріархату вказати у своїй назві належність до Росії. На думку заявників, закон суперечить цілій низці статей Конституції, в тому числі статті 35 про свободу віросповідання. Зазначено, що депутати, більшість з яких представляють Опозиційний блок, просять відкрити конституційне провадження і надати йому пріоритет.

4. Кабачинська С. Опора для Томоса / Світлана Кабачинська // Дзеркало тижня. — 2019. — 2 – 8 лют. (№ 4). — С. 10. Йдеться про Олександра Шелепала, автора детективних повістей "На кордоні ходять чорні пси" (2017, 220 сторінок, 1000 примірників) і "Шакал" (2018, 296 сторінок, 600 примірників). Зазначено, що в цих творах дуже багато про російську церкву, яка прикривається українською назвою, але є інструментом впливу іншої, ворожої сьогодні до України, держави. Також указано, що ці детективні повісті розповідають про шпигунські мережі й терористичні кубла, які працюють в Україні під щільним прикриттям чужої церкви. Текст: <https://dt.ua/personalities/opora-dlya-tomosa-301431.html>

5. Козуб Т. УПЦ рассказала о давлении губернаторов / Тарас Козуб // Вести (Всеукр. вып.). — 2019. — 25 февр. (№ 34). — С. 2. Йдеться про заяви ієрархів Української православної церкви стосовно того, що на них чиниться тиск з боку місцевої влади на предмет переходу церковних громад до новоствореної Православної церкви України.

6. Косів В. Релігійні та національні символи у візуалізації української ідентичності у графічному дизайні діаспори 1945 - 1989 рр. / Василь Косів // Народознав. зошити. – 2018. – № 6. — С. 1385-1393. *Розглянуто питання поєднання релігійних і національних символів у візуалізації української ідентичності на прикладах графічного дизайну української діаспори 1945—1989 рр. Обкладинки періодичних видань, листівки, виконані на замовлення світських організацій, показують, як релігійна символіка супроводжувала візуальні повідомлення про Україну та українців. Показано, що взаємне проникнення символіки віддзеркалювало християнське виховання авторів та їхньої аудиторії, поширену практику окреслення національної історії релігійними метафорами, а також спільну місію української православної і католицької церков на еміграції у збереженні національної ідентичності й вихованні патріотизму. Для українців діаспори національний елемент церковного життя нерідко переважав над конфесійним, майже всі непорозуміння й конфлікти стосувалися українського характеру Церкви. У своїх графічних творах Михайло Дмитренко, Михайло Михалевич, Мирон Левицький, Микола Бутович, Петро Андрусів, Леонід Денисенко та інші автори модифікують відомі іконографічні схеми та створюють нові. Зазначено, що найбільш плідним періодом конструювання національно-християнських символів стала підготовка до 1000-ліття хрещення України.* Текст: <http://nz.ethnology.lviv.ua/archiv/2018-6/6.pdf>

7. Масловська С. "Марш" гвардії Кіріла проти Православної Церкви України / Світлана Масловська // Слово Просвіти. — 2019. — 14 - 20 лют. (№ 7). — С. 7. *У статті голови Заставнівського районного об'єднання ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка Світлани Масловської йдеться про так званий "пікет" священників церков Української православної церкви Московського патріархату Чернівецької області та парафіян з різних куточків області під стінами приміщення Заставнівської районної державної адміністрації. За результатами зустрічі зі священниками голова Заставнівської районної державної адміністрації Юрій Кітар повідомив про*

те, що в районі буде створено комісію, до якої увійдуть священнослужителі, правники та представники різних служб, аби не допустити порушення чинного законодавства при переході парафій, дотримуючись добровільності та волевиявлення членів релігійної громади. Текст:

<http://slovoprosvity.org/2019/02/14/marsh-hvardiji-kirila-proty-pravoslavnoji-tserkvy-ukrajiny/>

8. Мацелюх І. А. Юридична відповідальність у церковному праві середньовічної України / Іванна Андріївна Мацелюх ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — Київ : Талком, 2018. — 331 с. **Шифр зберігання в Бібліотеці : A791221** Монографія присвячена еволюції інституту юридичної відповідальності в церковному праві середньовічної України. Простежено його тenezу, починаючи з доби Візантійської імперії, де виникає християнство і легалізується як державна релігія, до моменту створення унаслідок національно-визвольної революції у середині XVII ст. Української гетьманської держави (Війська Запорозького). Виявлено загальне та особливе у процесах і явищах, що забезпечували становлення юридичної відповідальності у сфері церковного права Руської держави та в умовах перебування українських територій у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитій.

9. Митрополит Епіфаній затвердив склад Синоду Помісної церкви // Демократ. Україна. — 2019. — 8 лют. (№ 6). — С. 3. Подано інформацію, що Предстоятель Православної церкви України (ПЦУ) митрополит Київський і всієї України Епіфаній затвердив склад Священного Синоду ПЦУ і провів його перше засідання.

10. Міжнародна науково-практична конференція "Кримінальне право в умовах глобалізації", [м. Одеса], 25 трав. 2018 р. : [тези доп.] / М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.", Півд. регіон. центр НАПН України та ін. — Одеса, 2018. — 256 с. **Шифр зберігання в Бібліотеці: A791835** Зі змісту: Свобода віросповідання в Україні як об'єкт кримінально-правової охорони / С. Я. Лихова. — С. 30-34.

11. Олександр (Дедюхін) (отець). Українські святині мають бути у користуванні української церкви, а не іноземних організацій : [розмова з укр. священником / текст: Микола Воськало] // Публич. люди. –2019. – № 1. — С. 18-21. *Зазначено, що отець Олександр не тільки священнослужитель, а й популярний блогер. У соцмережах його знають як людину, котра може доступно пояснити певні нюанси церковного життя. Особливо це було корисним під час недавніх подій навколо надання автокефалії Українській церкві, коли в ЗМІ з'являлася досить суперечлива інформація. Текст:* <https://pl.com.ua/otets-oleksandr-dedyuhin-ukrayinski-svyatini-mayut-buti-u-koristuvanni-ukrayinskoyi-tserkvi-a-ne-inozemnih-organizatsij/>

12. Орлов В. М. Релігійна політика Російської імперії щодо неправославних християнських об'єднань і їх діяльність в Україні XIX – початку XX ст.: українська радянська історіографія 1950-х – першої половини 1980-х рр. / В. М. Орлов // Сіверщина в історії України : зб. наук. пр. / Нац. заповідник "Глухів", Центр пам'яткознавства НАН України і Укр. т-ва охорони пам'яток історії та культури. — Київ — Глухів, 2018. — Вип.11. — С. 264-266. *Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп17176-11. Розглянуто конфесійну політику офіційної Росії щодо наявного у державі "інославною" компоненту в Україні упродовж XIX – початку XX ст. через сприйняття цих процесів українськими радянськими істориками 1950-х – першої половини 1980-х рр. Протягом зауваженого хронологічного періоду відбулося мінімальне відродження студій з історії релігії у постсталінський період.*

13. Палінчак М. Як утвердити духовну незалежність? / Микола Палінчак ; спілкувався Василь Ільницький // День. — 2019. — 14 лют. (№ 27). — С. 4, 5. *Подано матеріали розмови з істориком, юристом та економістом-міжнародником, професором, деканом факультету міжнародних економічних відносин УжНУ, головою Закарпатської обласної організації Української Асоціації релігієзнавців Миколою Палінчаком, який є одним із найкомпетентнішим у питаннях історії релігії та сучасного конфесійного стану на Закарпатті. Основна тема бесіди – державно-церковні відносини в*

Україні та країнах Центрально-Східної Європи, конфесійна структура, яка сьогодні склалася в релігійній сфері Закарпаття, канонічне визнання автокефалії українського православ'я. Текст:

<https://day.kyiv.ua/uk/article/podrobyci/yak-utverdyty-duhovnu-nezalezhnist>

14. Попереду на нас чекають величні справи // Уряд. кур'єр. — 2019. — 8 лют. (№ 26). — С. 3. Висвітлено матеріали зустрічі Президента України Петра Порошенка з єпископами Української православної церкви в США (Константинопольського патріархату) першоієрархом УПЦ в США митрополитом Ієрапольським Антонієм та керуючим Західною єпархією УПЦ у США архієпископом Памфільським Даниїлом. Президент висловив подяку американцям українського походження за духовну й моральну підтримку надання автокефалії Православній церкві України. Наведено тези виступів учасників зустрічі. Так, Петро Порошенко, зокрема, зазначив, що "життя продемонструвало, що це рішення потребувало великої віри в Господа нашого, великої любові до України й українського народу, яку продемонстрував його всесвятість Вселенський патріарх Варфоломій. Це потребувало і високої мужності й сміливості, яку багато хто в Росії просто не очікував". Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/news/poperedu-na-nas-chekayut-velichni-spravi/>

15. Сулима С. Молимося за єдність, прагнемо в любові та мирі будувати державу та церкву / Сергій Сулима // Голос України. — 2019. — 20 лют. (№ 34). — С. 8. Подано інформацію, що на Буковині з дводенним архіпастирським візитом побував Глава Православної церкви України (ПЦУ) митрополит Київський та всієї України Епіфаній. Зазначено, що для Чернівців та області це стало непересічною подією. Напередодні візиту вже 13 буковинських релігійних громад перейшли під хоругви нової Української автокефальної церкви.

16. Тринадцяті юридичні читання "Українська державність: крізь призму часу" : матеріали міжнар. наук. конф. : 24 - 25 трав. 2018 р., м. Київ / [редкол.: В. П. Андрущенко (співголова) та ін.]. — Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2018. — 335 с. — **Шифр зберігання в Бібліотеці:**

A793511. *Зі змісту: Політико-правове підґрунтя становлення помісної Православної церкви України: крізь призму століття української визвольної боротьби та утвердження української державності (1917 – 2018 рр.) / О. В. Бучма. – С. 52-58.*

17. 14 Міжнародний конгрес "Криміналістика та судова експертологія: наука, навчання, практика", 13 - 15 верес., 2018, Одеса : [матеріали XIV міжнар. конгресу : у 2 т.]. — Одеса : Гельветика, 2018. —[Т. 1]. — 459 с. — Дані тит. арк. та обкл. парал. англ., укр., лит. **Шифр зберігання в Бібліотеці: A791283-1** *Зі змісту: Основные направления борьбы с религиозной экстремистской деятельностью в Азербайджанской Республике / Б. Алиев. – С. 175-183.*

18. Щеткина Е. Зачем греко-католики обидели Филарета и сделали неудобно Порошенко / Екатерина Щеткина // Деловая столица. — 2019. — 4 марта (№ 9). — С. 23. *Йдеться про конфлікт між головою Української греко-католическої церкви (УГКЦ) Святославом Шевчуком та патріархом Філаретом, в якому Філарет виступив із заявою щодо неможливого допущення богослужіння в Софійському соборі та паломництва в Софію Київську. Акцентовано увагу, що у вирішенні цього конфлікту зацікавлений Президент України Петро Порошенко, оскільки напередодні президентських виборів у березні він потребує підтримки всіх церковних конфесій в Україні.*

19. Щеткина Е. Сможет ли Епифаний создать церковь, за которую не стыдно / Екатерина Щеткина // Деловая столица. — 2019. — 11 февр. (№ 6). — С. 23. *Розглянуто перспективи незалежності Православної церкви України (ПЦУ) від Української православної церкви Московського патріархату (УПЦ МП).*

20. Щеткина Е. Чем ПЦУ заплатит румынам за свое призвание / Екатерина Щеткина // Деловая столица. — 2019. — 4 марта (№ 9). — С. 24. *Висвітлено перспективи визнання Православної церкви України (ПЦУ) помісними православними церквами поза межами України.*

21. Щоткіна К. "Євангеліє" від влади / Катерина Щоткіна // Дзеркало тижня. — 2019. — 16 – 22 лют. (№ 6). — С. 1, 2. *Йдеться про перспективу створення "державної церкви", яка нерідко виявляється аргументом проти переходу з Української православної церкви Московського патріархату до Православної церкви України. Зазначено, що "національна церква" для українців – зовсім не чинник консолідації нації, а духовний редут, заслін, барикада від російської експансії.* Текст: https://dt.ua/internal/yevangeliye-vid-vladi-302972_.html

22. Якубович М. Півмісяць над Східною Європою : парадокси довкола ісламу в посткомуністичній країнах / Михайло Якубович // Укр. тиждень. — 2019. — № 6. — С. 48-50. *Йдеться про релігійну сферу, яка активно увійшла в українське суспільство останнім часом. Маються на увазі зміни, що разом з отриманим Томосом увійшли в українське православ'я. Логічно може виникнути питання: чи не візьметься влада за переформатування не лише православних, а й мусульманських конфесій. Піднято тему мусульманської присутності як важливого феномену у країнах Західної Європи та форм співпраці між тамтешніми мусульманами і державою. Йдеться про різну інтегрованість ісламських громад у різних європейських країнах. Порівняно специфіку мусульманських спільнот у Болгарії, Чехії, Румунії, Франції та якою на тлі цих процесів бачиться Україна.* Текст: https://risu.org.ua/ua/index/monitoring/society_digest/74767/

Підготовлено відділом інформаційного забезпечення органів влади

Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого

Відповідальний за випуск: Зайченко Н.Я.

12.03.2019